

Nr. 45 - 6. MARS 1999

Ole Lemmeke, magnetisörurinn og Johanna Sällström, ið leikar dóttir læknans, hava hövuðsleiklutirnar í filminum

John Johannessen

Bergtøka hefur verið drívandi megin hjá filmsleikstjóraparinum Moten Henriksen og Lise Lense-Møller gjøgnum tey 7 árin, tey

hava arbeitt við filminum „Fimti veturin hjá magnetisörinum“. Filmurin er vordin ein stórfilmur á 32 milliónir krónur. Hann byggir á eina skaldsøgu frá 1964, ið kendi svenski rithøvundurin, Per Olov Enquist, hevur skrivað.

Hendingagongdin
Hendingarnar í filminum fara fram í 1820 og eru um magnetisørin Friedrich Mesner, ið kemur til ein lítlan svenskan bý. Hann ber listarliga fram, at hann við eitt sindur av hypnosu og healing kann grøða sjúkurl, ið læknarnir í býnum einki fáa gjort við.

Fimti veturin hjá magnetisørinum

Gátuførur, ókendur maður kemur í 1819 til ein lítlan bý í Norðursvøríki. Hann kallar seg magnetisør og nýtir stór orð um at hann við eitt sindur av hypnosu og healing kann lekja sjúkurl, ið læknarnir ikki kunnu. Teir vilja hava hann út úr býnum skjótast gjørligt

Hetta verður byrjanin á einum sorgarleiki um tølun og gand, kærleika og svik.

Bygdur á veruleikan
Persónurin Mesner er bygdur á veruligan persón. Nevniliga týska læknan og magnetisørin, Franz Anton Mesmer, ið livdi frá 1734 til 1815. Lagna hansara var eins sorgarlig og hon var spennandi. Hann fordi fram magnetismuna. Tað vil siga, at hann hevði funnið eina serliga gjøgnumtreingjandi megið ella steym, ið hevði ávirkan á heilsu menniskjans. Við magnetum - og við síni hábærsligu nærveru - helt hann, at hann kundi ávirka hesa megi, og harvið eisini lekja sjúkurl, nervaveikar sjúklingar.

Royndirnar og væl

eydnaðu úrslitini hjá Mesmer vóru millum annað íblástur fyrri Freud í uppbyggjan hansara av sálargreiningini. Men magnetisman hevur eisini aðrar meira alternativar tættir við sær - sum healing og spiritismu - ið eru við til at gera hana til eitt viðkvæmt evni og samstundis burturvista frá náttúruvísindini. Tá eins og nú. Hetta gjødist fall Mesmer eftir eitt langt lív fyllt av ógvusligum við- og mótráki.

Skandinaviskt í odd og egg

Lagnan hjá Mesmer hevur givið íblástur til tann spennandi og skakandi filmin við skandinavum leikandi bæði hövuðs- og hjáleiklutirnar. Tann sermerkti danski films- og pallsleikarin Ole Lemmeke hevur leiklutin sum magnetisørin Mesner. Ole Lemmeke hevur fleiri ferðir vunnið ymiskar heiðurslønir fyrri kynstur síni á leiktjaldinum.

Undir liðini á Ole Lemmeke eru tveir av best umtókta svensku leikarunum í lötuni. Tann eini er Johanna Sällström, ið er ein evnarik

ung stjórna á veg upp eftir. Johanna Sällström spælir leiklutin sum tann blinda Maria, ið verður lekt av Mesner og gerst ástíttin í honum. Leiklutin sum pápi hennara spælir tann royndi og vælumtókta Rolf Lassgård, ið nógv kenna frá sjónvarpsrøðini, ið gjord er eftir krimi skaldsøgunum hjá Sjöwall & Wahlöo. Rolf Lassgård var eisini við í sterka svenska filminum Veidumenninir.

Leikstjórn og framleiðslustjórnin eru báðir danir, men Svøríki og Noreg hava eisini sín leiklut í verkætlanini. Öll trí londini hava sett pening í filmin, ið er tikin upp í norska træbýnum Røros og í Oslo. Upptøkurnar vardu tríggjar mánaðar seinasta vetur í nógvum kulda, og öll frá filmsliðnum eru samd í, at tað var hart meðan tað vardi. Men nú komið er til eitt úrslit, er einki at ivast í, at stíðið hevur lønt seg. Öll - ikki minst Per Olov Enquist - eru meira enn væl nøgd við lidna filmin, ið varð frumfordur seinast í farna mánaði - og sum nú um dagarnar er at siggja í Havnar Bio.

fakta um

Filmurin er bygdur á skaldsøgu frá 1964 hjá svenska rithøvundanum Per Olov Enquist. Filmurin ber sama heiti sum skaldsøgan. Hann er leikstjórnður av Morten Henriksen, ið somuleiðis hevur skrivað filmshandritið saman við Jonas Cornell og Per Olov Enquist sjálvum. Jonas Cornell hevur arbeitt tætt saman við Morten Hendriksen viðvíkjandi tveimum av nógvu útgevum av filmshandritinum. Peter Olov Enquist hevur við jøvnum milum millumbilum lisið handritini og er komin við viðmerkingum og uppskotum um rættingar.

Leikaraskarin telur „sterkar“ skandinaviskar leikarar, sum t.d. Ole Lemmeke, ið m.a. var við í filminum Himmel og Helvede og í De Nøgne Træer. Ein annar er Rolf Lassgård, ið var við í sjónvarpssendingini við heitinum Veidumenninir. Johanna Sällström, ið hevur kvinnuliga hövuðsleiklutin er kend úr filminum Under Ytan. Aðrir kendir leikarar eru Gard Eidsvold, Robert Skjærstad, Erlend Josephson (hevur leikt í fleiri Bergmann-filmonum), Björn Granath (Pelle Erobreren) og Stina Ekblad.

Fimti veturin hjá magnetisørinum er upptikin í Norregi, í lítla býnum Røros, í Oslo og hjá Norsk Film í Jar. Efturvíðgerðin er gjord í Danmark.

Skjótt gerst magnetisørin ástíttin í dótturini hjá einum av figgindum sínum

